

Економіка та управління національним господарством

УДК 338.48:351.82
JEL L80, Z30, P25

В. С. Демко

Передумови розвитку зеленого туризму: глобальний, національний і регіональний виміри

Здійснено узагальнення об'єктної оцінки розвитку зеленого туризму в системі його комплексного аналізу. Об'єктна оцінка охоплює економічний, соціальний і культурний зрізи аналізу та передбачає врахування впливу глобальних і національних тенденцій розвитку туризму. Проведено аналіз глобальних трендів розвитку туризму, що формують загальні тенденції на ринку туристичних послуг. Проаналізовано стан туристичної галузі в Україні з погляду можливостей розвитку зеленого туризму з акцентом на внутрішні туристичні потоки. Виявлено регіональні особливості розвитку туризму в Україні з перспективою регіоналізації резулювання галузі та цільової підтримки зеленого туризму.

Ключові слова: зелений туризм, внутрішній туризм, ринок туристичних послуг, передумови розвитку, об'єктна оцінка.

Постановка проблеми. Зелений туризм має значний потенціал розвитку в Україні. Потенційність галузі обумовлена об'єктивними чинниками: природним, історичним та етнокультурним ресурсом, що визначає унікальність і багатогранність послуг; кадровим ресурсом (понад 32% сільського населення, що є одним з найвищих показників у Європі); економічним ресурсом, що відображає структурні зміни в економіці з посиленням значення туризму та можливістю диференціації напрямів туристичної діяльності. Потенціал розвитку зеленого туризму в Україні формують також суб'єктивні чинники, пов'язані з неефективним його використанням. Неефективність спричинена: відсутністю стимулювання самозайнятості і бізнесу в цій галузі; низьким рівнем добробуту сільського населення та його господарської культури; нерівномірністю розвитку зеленого туризму в регіонах, що веде до конкурентної локалізації діяльності; тінізацією господарювання.

Підтвердити сформульовані положення можна через комплексний аналіз розвитку зеленого туризму в Україні. Цілісно він формує методичні засади дослідження зеленого туризму як стратегічної сфери сільських територій. Важливою складовою комплексного аналізу є дослідження передумов розвитку зеленого туризму.

Аналіз останніх досліджень. Це дослідження ґрунтується на працях українських авторів з питань розвитку зеленого туризму, серед яких Д. Дармострук [1], О. Дмитрук, О. Кручек, В. Куценко, О. Локутова, А. Мезенцева [6], О. Михайлюк, С. Нездоймінов [2], Н. Передерій, Я. Олійник, Л. Рибак, А. Семенков, С. Сонько, В. Степанов [3], І. Тищук [4], Л. Транченко [5] та ін. Також використано статистичні дані статистичного порталу STATISTA і Державної служби статистики України.

Метою статті є дослідження передумов розвитку зеленого туризму в Україні в контексті глобальних, національних і регіональних туристичних трендів. Цілями статті є:

- узагальнення об'єктної оцінки розвитку зеленого туризму в системі його комплексного аналізу;
- аналіз глобальних трендів розвитку туризму, що формують загальні тенденції на ринку туристичних послуг;
- аналіз стану туристичної галузі в Україні з погляду можливостей розвитку зеленого туризму;

© В. С. Демко, 2019.

- виявлення регіональних особливостей розвитку туризму в Україні з перспективою регіоналізації регулювання галузі та цільової підтримки зеленого туризму.

Основні результати дослідження. Комплексний аналіз розвитку зеленого туризму потребує розуміння наявної статистичної бази кількісної та якісної оцінки. Базовим об'єктом аналізу є зелений туризм як сфера господарювання. Водночас фокус аналізу слід розширювати з розумінням: тенденцій розвитку галузі туризму та просторових ареалів розвитку зеленого туризму (насамперед – сільських територій); національних і глобальних тенденцій розвитку економіки і туризму (передумов).

Практичне здійснення комплексного аналізу розвитку зеленого туризму передбачає статистичну і соціологічну оцінку, яка може проводитись у різних зрізах. На рис. 1 визначено основні з них.

Зрізи оцінок зеленого туризму детермінуються передусім наявною базою даних. Також великий вплив мають мета і завдання дослідження.

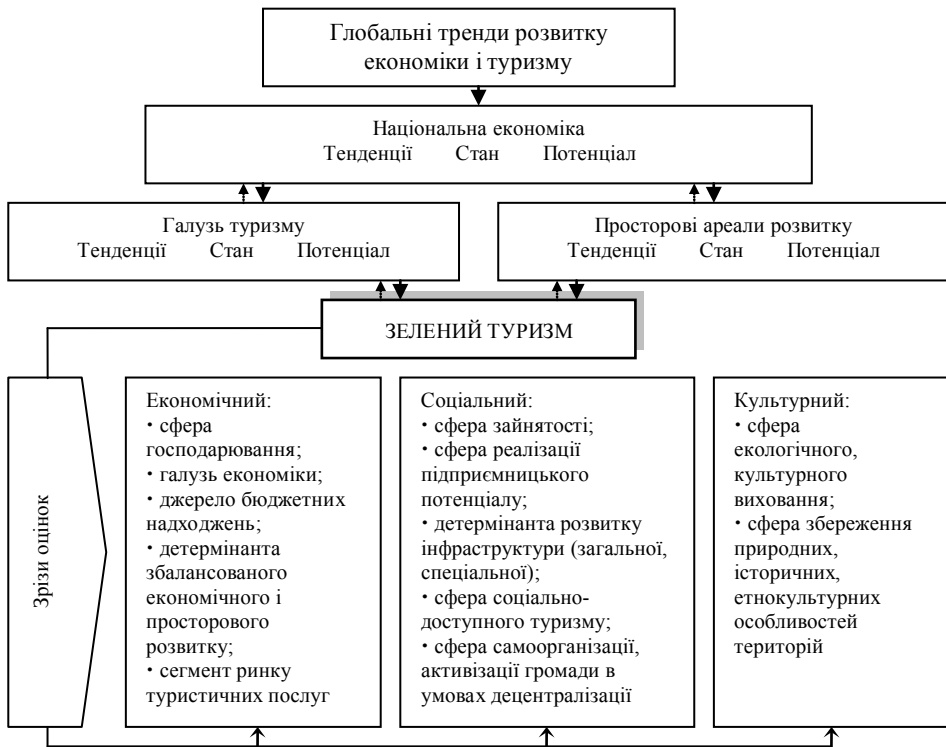

Рис. 1. Об'єктна оцінка розвитку зеленого туризму в системі його комплексного аналізу
Авторська розробка.

Розподіл зрізів оцінки на економічний, соціальний і культурний обумовлений значенням зеленого туризму [1]. Важлива роль зеленого туризму проявляється на стику економіко-соціальної оцінки, що передбачає його розгляд як одного з напрямів залучення населення до підприємницької діяльності, потенціалом якого є людські ресурси сільських територій і природно-рекреаційні ресурси, попит туристів на відпочинок у мальовничих сільських районах для відновлення фізичних і духовних сил [2]. Зелений туризм розширює сферу зайнятості сільського населення і дає додатковий заробіток не лише у виробничій, але й у сфері обслуговування [3, с. 4]. Оцінка зеленого туризму з погляду соціального значення дозволяє акцентувати

увагу на його соціо-еколого-економічному впливі на розвиток сільських територій шляхом раціонального використання наявного природно-ресурсного та людського потенціалу [4, с. 4]. Тобто людський потенціал та ефективне його використання є первинною ціллю стратегічного розвитку зеленого туризму. Тому пріоритетом його стимулювання має бути відмежування діяльності у сфері зеленого туризму від підприємницької діяльності взагалі, а також від товарного агропромислового виробництва на селі та туристичної діяльності; водночас має зберігатись розуміння того, що зелений туризм є органічною частиною сільськогосподарської діяльності і туристичного бізнесу [5, с. 109].

Економічна домінанта оцінки зеленого туризму скеровує до його розгляду як сфери господарювання, що дозволяє ефективно використовувати не лише людський потенціал, але й історичні, етнокультурні ресурси територій, а також житловий фонд населення, який у сільських територіях є відносно вільним [6, с. 197].

Об'єктна оцінка зеленого туризму в Україні визначає необхідність аналізу глобальних трендів розвитку економіки і туризму. Вплив глобальних трендів для будь-якої країни з економікою відкритого типу стає все сильнішим. Під впливом процесів глобалізації та інтеграції розвивається міжнародний туризм, який набуває найдинамічнішого розвитку та стає одним з впливових чинників, від якого залежить зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках, покращення добробуту населення [7, с. 55]. Якщо глобальний тренд відображає зростання туристичних потоків, це означає, що ринок туристичних послуг розвивається, потреби рекреації, подорожей і відпочинку посилюються, тому виникає необхідність диференціації напрямів туристичної діяльності, зокрема з орієнтиром на зелений туризм.

Рис. 2 демонструє значне зростання кількості міжнародних туристів у світі. Якщо в 1950 р. частка міжнародних туристів у загальній кількості населення світу складала 1,0%, то в 2017 р. вона досягла 17,5%. Додаючи внутрішні туристичні процеси, розуміємо, що туризм і ринок туристичних послуг стали потужною галуззю світової економіки та економіки більшості країн, які мають для їх розвитку відповідні ресурси.

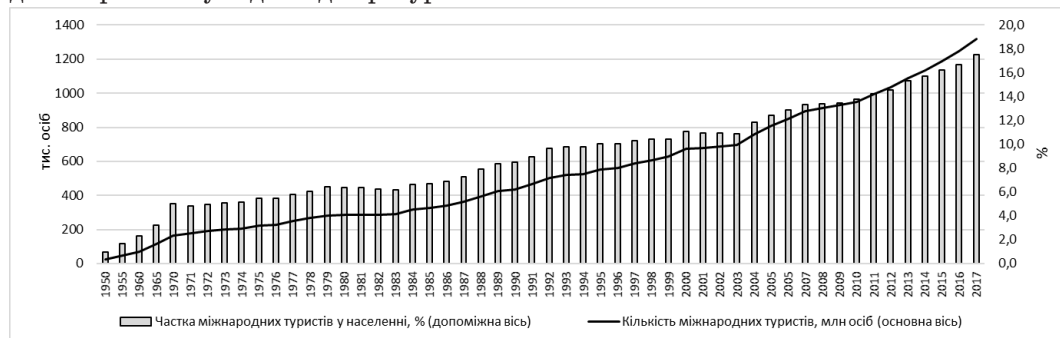

Рис. 2. Глобальні тренди розвитку міжнародного туризму, 1950-2017 рр.

Побудовано автором за [8].

Розвиток міжнародного туризму спонукає країни та їх регіони до підвищення конкурентоспроможності своїх туристичних послуг для залучення не лише внутрішніх, але й іноземних споживачів.

На розвиток зеленого туризму в Україні потужний вплив здійснює макроекономічна ситуація, а також стан розвитку туристичної галузі загалом. Динаміка розвитку туризму на національному рівні показує, що зростання за період 2000-2017 рр. кількості прибулих іноземних туристів склало 2,2 рази, причому пікові значення показника спостерігались у «докризисі» 2008 і 2013 рр., а для кількості вибулих туристів з України – 2,0 рази з більш рівномірною динамікою та незначним скороченням у періоди 2007-2008 і 2013-2014 рр. (рис. 3).

**Передумови розвитку зеленого туризму:
глобальний, національний і регіональний виміри**

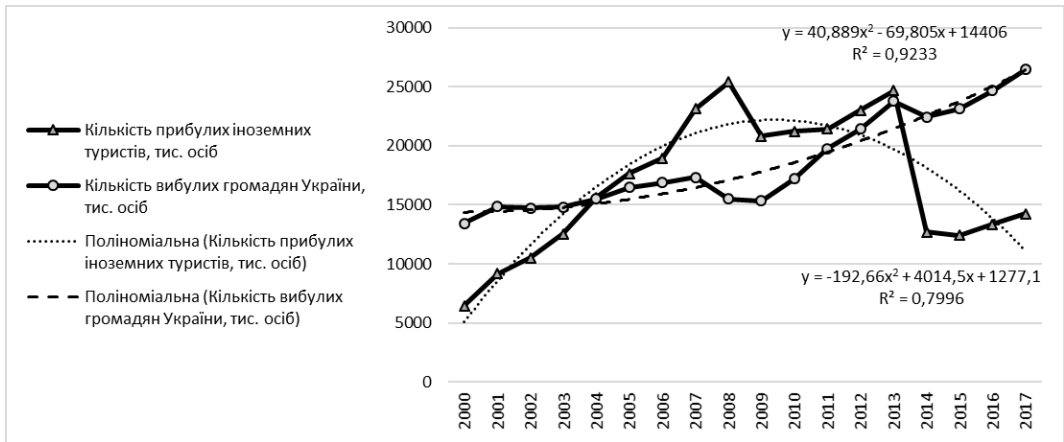

Рис. 3. Тренди розвитку міжнародного туризму в Україні, 2000-2017 рр.

Побудовано автором за [9].

Динаміка в'їзного туризму наочно демонструє чутливість галузі на міжнародному ринку до кризових подій. Тому можливості розвитку специфічних видів туризму, як зелений, з орієнтиром на іноземного споживача, можлива за умов стабільної фінансово-економічної і політичної ситуації.

Оскільки основним споживачем послуг зеленого туризму є внутрішній, слід проаналізувати туристичні тренди щодо сегментної структури обслуговування туристів туроператорами і турагентствами. Результати такого аналізу дозволять виявити питому вагу ринку туристичних послуг, орієнтованого на внутрішнього споживача. Експерти і науковці доволі часто апелюють до необхідності стимулювання в'їзного туризму як більш вигідного з комерційної точки зору. Більшість вітчизняних туристичних підприємств не зацікавлені у розвитку внутрішнього туризму, оскільки він потребує суттєвих капіталовкладень і не гарантує швидкої окупності, натомість пріоритетним напрямом у роботі вітчизняних турпідприємств стає виїзний туризм, що не потребує значних інвестицій і здатен забезпечити стабільний прибуток [10, с. 166]. Водночас внутрішній туризм формує базовий ринок туристичних послуг. Без нього неможливий стратегічний розвиток галузі туризму загалом.

Згідно зі статистичними даними, серед туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами, до 2005 р. більшість формували внутрішні туристи (рис. 4). Зменшення їх питомої ваги було б позитивним у випадку зростання частки іноземних туристів. Це б свідчило про стратегічний розвиток туризму в Україні з посиленням його конкурентоспроможності на глобальному ринку туристичних послуг. Однак з 2006 р. суттєво зростає частка в структурі обслуговуваних туристів громадян України, які виїжджали за кордон.

Після впровадження безвізового режиму створились сприятливі умови для первинного орієнтування українців на подорожі за кордон. Однак фахівці підтверджують, що у 2016 р. поїздки українців у зону ЄС (до впровадження безвізу) становили 56% від загальної кількості міжнародних поїздок, а у 2017 р. – 55%; при загальному збільшенні міжнародних виїзних потоків з України на 14%, реальний ефект запровадження безвізу – зменшення відвідувачів ЄС на 1% [11, с. 85]. З цього можна припустити, що причиною виявлених тенденцій є: щодо в'їзного туризму – негативний вплив безпекових чинників та анексія АР Крим як одного з потужних туристичних регіонів України; щодо виїзного туризму – виїзд у країни-члени ЄС з формальною туристичною метою при реальних інших цілях (тимчасового працевлаштування, торгівлі, купівлі і т. ін.); щодо внутрішнього туризму – зниження добробуту основної частини населення та збереження тінювих туристичних потоків у межах України у формі неорганізованого туризму.

Рис. 4. Структура туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами України, 2000-2017 рр., %
Побудовано автором за [9].

На рис. 5 відображено динаміку кількості внутрішніх туристів та їх частки в загальній кількості обслуговуваних туристів туроператорами та турагентами України. Спадну динаміку в контексті перспектив розвитку зеленого туризму можна розглядати з двох позицій:

Рис. 5. Динаміка і частка внутрішніх туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами України, 2000-2017 рр.

Побудовано автором за [9].

1) як негативу – зменшення кількості внутрішніх туристів знижує попит на туристичні послуги та ускладнює можливості розвитку зеленого туризму з пропозицією специфічного туристичного продукту, орієнтованого передусім на внутрішнього споживача;

2) як виклику – в умовах зменшення кількості внутрішніх туристів ринок перебуває на етапі циклічного розвитку, що дозволяє, за умови стимулювання зеленого туризму, зайняти вагомий нішу у формуванні національного (регіонального) туристичного продукту, спеціалізованого на відповідних послугах.

Реальними є перспективи розвитку зеленого туризму як провідного в системі формування регіонального туристичного продукту. Нинішня динаміка туристичних потоків показує, що виділяються регіони України, для яких туризм визначає спеціалізацію економіки. З одного боку, у межах цих регіонів є більше можливостей розвитку зеленого туризму. З іншого боку, ринок туристичних послуг тут є більш насиченим, через що конкурентні умови виходу на ринок є складнішими. Розвиток зеленого туризму з цільовою підтримкою може бути більш

**Передумови розвитку зеленого туризму:
глобальний, національний і регіональний виміри**

перспективним та ефективним для тих областей, які поки мало використовують свій природний, історичний та етнокультурний потенціал.

Згідно з даними офіційної статистики, регіонами-лідерами за основними показниками розвитку туризму, окрім м. Київ, є Львівська, Дніпропетровська, Одеська, Івано-Франківська і Харківська області (табл. 1). Висока концентрація показників у столичному регіоні обумовлена тим, що тут зареєстровано 26,6% суб'єктів туристичної діяльності, які отримують 94,0% доходу від надання туристичних послуг. Фактично свою діяльність вони можуть здійснювати в різних регіонах через різні представництва. 96% штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності в м. Київ – це наймані працівники юридичних осіб. Натомість середовище туристичної діяльності з присутністю малого бізнесу найбільш розвинене у таких областях, як Полтавська, Чернігівська, Черкаська, Херсонська, Житомирська, Рівненська. Це формує сприятливі передумови для стимулювання зеленого туризму в цих областях, де особня господарська діяльність наразі є домінуючою, а ринок туристичних послуг має достатньо вільних сегментів.

Показники табл. 1 визначають необхідність регіоналізації розвитку туризму в Україні. Стимулювання розвитку зеленого туризму має відбуватись з урахуванням регіональної і локальної (окремих поселень) специфіки.

Таблиця 1

Вагомість регіонів України за основними показниками розвитку туризму, %

Область	Кількість туристів, обслуговуваних гуроператорами та турагентами, %	Кількість суб'єктів туристичної діяльності, %	Середньооблікова кількість штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності і ФОП, %	Співвідношення середньооблікової кількості штатних працівників у суб'єктах юридичних осіб і ФОП, % / %	Дохід від надання туристичних послуг (без ПДВ, акцизів і аналогічних обов'язкових платежів), %
Україна	100,0	100,0	100,0	80/20	100,0
Вінницька	1,4	2,0	1,7	52/48	0,1
Волинська	0,6	1,9	1,1	55/45	0,1
Дніпропетровська	2,7	9,4	5,6	53/47	0,1
Донецька	0,3	1,2	0,7	63/37	0,2
Житомирська	0,3	1,4	0,6	47/53	0,0
Закарпатська	0,5	1,8	1,0	61/39	0,1
Запорізька	1,7	4,6	2,7	69/31	0,1
Івано-Франківська	2,6	3,0	5,7	84/16	1,5
Київська	1,3	3,3	2,0	54/46	0,1
Кіровоградська	0,3	1,2	0,5	50/50	0,0
Луганська	0,1	0,5	0,2	50/50	0,0
Львівська	6,2	8,1	7,8	84/16	2,1
Миколаївська	0,4	1,8	0,6	77/23	0,0
Одеська	2,6	7,6	7,1	72/28	0,8
Полтавська	0,7	2,7	1,3	25/75	0,0
Рівненська	0,4	1,7	0,9	49/51	0,0
Сумська	0,4	1,7	0,5	77/23	0,0
Тернопільська	0,3	1,3	0,7	50/50	0,0
Харківська	1,9	7,6	4,0	60/40	0,2
Херсонська	0,7	1,9	1,2	38/62	0,2
Хмельницька	1,0	2,6	1,5	52/48	0,0
Черкаська	0,7	2,7	1,4	36/64	0,0
Чернівецька	0,7	1,9	1,6	68/32	0,2
Чернігівська	0,6	1,5	0,9	35/65	0,0
м. Київ	71,5	26,6	48,7	96/4	94,0

Побудовано автором за [9].

Висновки. Отже, одним з перспективних туристичних напрямів для України є зелений. Його розвиток дає низку переваг, що насамперед орієнтовані на активізацію економічної діяльності в сільській місцевості, відновлення автентичності окремих поселень (їх культури, традицій, звичаїв). Визначення можливостей розвитку зеленого туризму в Україні слід здійснювати на основі комплексного аналізу передумов. Вони розкривають глобальні впливи розвитку туризму та економіки на внутрішній ринок. Сильний вплив, окрім того, чинить макроекономічна ситуація. Водночас основними агентами активізації окремих сегментів ринку туристичних послуг нині мають ставати регіони. Цьому сприяє реформа децентралізації в Україні. Розвиток зеленого туризму особливо потребує врахування регіональних особливостей. Тому в подальших дослідженнях автора буде розкрито пріоритетні механізми стимулювання зеленого туризму з їх розподілом за різними управлінськими рівнями і визначенням можливостей управлінського впливу місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Дармострук Д. Г. Тенденції розвитку зеленого туризму в Україні. *Теорія та практика державного управління*: зб. наук. пр. 2017. № 2(57). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/3/04.pdf>
2. Нездоймінов С. Г. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку. *DSpace*: сайт. 2016. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4851/1/Сільський%20зелений%20туризм%20як%20фактор.pdf>
3. Степанов В. Ю. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. пр. 2018. № 1(53). С. 1-5.
4. Тишук І. В. Регіональні механізми стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.05. Мукачєво, 2018. 22 с.
5. Транченко Л. В. Сільський туризм як перспективний напрям зайнятості на селі. *Економічний форум*. 2014. № 3. С. 104-110.
6. Мезенцева А., Тофан А. Зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2013. URL: jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/1309/1336
7. Зайцева В., Корнієнко О. Міжнародний туризм та глобалізація в сучасному світі. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*: зб. наук. пр. 2012. № 2(8). С. 55-65.
8. Number of international tourist arrivals worldwide from 1950 to 2017 (in millions). *Statista*: Website. 2018. URL: <https://www.statista.com/statistics/262750/number-of-international-tourist-arrivals-worldwide>
9. Туристичні потоки. *Державна служба статистики України*: сайт. 2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.zip
10. Парфіненко А. Ю. Туризм як національний пріоритет соціально-економічного розвитку України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Економічна*: зб. наук. пр. 2010. № 884. С. 165-170.
11. Романова А. А. Наслідки та виклики введення безвізового режиму з ЄС для туристичної індустрії України. *Економіка і організація управління*. 2017. № 2(26). С. 82-89.

References

1. Darostruk, D. H. (2017). Tendentsiyi rozvytku zelenoho turyzmu v Ukrayini [Trends in the development of green tourism in Ukraine]. In *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya [Theory and Practice of Public Administration]*: Vol. 2(57). Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/3/04.pdf> [in Ukrainian].
2. Nezdoyminov, S. H. (2016). Sil's'kyu zeleny turyzm yak faktor rehional'noho rozvytku [Rural green tourism as a factor of regional development]. *DSpace*: Website. Retrieved from <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4851/1/Сільський%20зелений%20туризм%20як%20фактор.pdf> [in Ukrainian].
3. Stepanov, V. Yu. (2018). Sil's'kyu zeleny turyzm v Ukrayini: problemy ta perspektyvy [Rural green tourism in Ukraine: problems and perspectives]. In *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya [Actual problems of public administration]*: Vol. 1(53) (pp. 1-5). [in Ukrainian].
4. Tyshchuk, I. V. (2018). Rehional'ni mekhanizmy stymulyuvannya pidpryyemnytstva u sferi sil's'koho zelenoho turyzmu [Regional mechanisms of stimulating entrepreneurship in the field of rural green tourism]. (Ph.D. in Econ. Thesis). Mukachevo. [in Ukrainian].

5. Tranchenko, L. V. (2014). Sil's'kyi turizm yak perspektyvnyy napryam zaunyatosti na seli [Rural tourism as a promising area of employment in the countryside]. *Ekonomichnyy forum – Economic forum*, 3, 104-10. [in Ukrainian].
6. Mezentseva, A., & Tofan, A. (2013). Zelenyy turizm v Ukrayini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Green tourism in Ukraine: problems and prospects of development]. In *Visnyk students'koho naukovoho tovarystva DonNU imeni Vasylya Stusa [Bulletin of Student Scientific Society of DonNU named after Vasyl Stus]*. Retrieved from jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/1309/1336 [in Ukrainian].
7. Zaytseva, V., & Korniyenko, O. (2012). Mizhnarodnyy turizm ta hlobalizatsiya v suchasnomu sviti [International tourism and globalization in the modern world]. In *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu [Bulletin of the Zaporizhzhya National University. Economic Sciences]: Vol. 2* (pp. 55-65) [in Ukrainian].
8. Number of international tourist arrivals worldwide from 1950 to 2017 (in millions) (2018). *Statista*: Website. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/262750/number-of-international-tourist-arrivals-worldwide/>
9. Turystychni potoky [Tourist streams] (2018). *State Statistics Service of Ukraine*: Website. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.zip [in Ukrainian].
10. Parfinenko, A. Yu. (2010). Turizm yak natsional'nyy priorytet sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrayiny [Tourism as a national priority of socio-economic development of Ukraine]. In *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya: Ekonomichna [Kharkiv University Bulletin. Series: Economic]: Vol. 884* (pp. 165-170). [in Ukrainian].
11. Romanova, A. A. (2017). Naslidky ta vyklyky vvedennya bezvizovoho rezhymu z YeS dlya turystychnoyi industriyi Ukrayiny [Implications and challenges of introducing a visa-free regime with the EU for the tourist industry of Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya – Economics and management organization*, 2, 82-89. [in Ukrainian].

Demko V. S. Prerequisites for the development of green tourism: global, national and regional dimensions.

The article dwells on generalization of object estimation of green tourism development in the system of its complex analysis. Objective assessment covers the economic, social and cultural aspects of the analysis and involves taking into account the impact of global and national trends in tourism development. The specifics and advantages of green tourism development as a sphere of employment, realization of business potential, use of resource and ethno-cultural features of territories are determined. The analysis of global trends of tourism development, which forms the general tendencies in the market of tourist services, is carried out. There is a significant increase in the number of international tourists in the world: if in 1950 their share in the total world population was 1.0%, then in 2017 it reached 17.5%. The state of the tourism industry in Ukraine from the point of view of possibilities of green tourism development is analyzed. The dynamics of tourism development at the national level shows that the growth of the number of arrivals of foreign tourists for the period of 2000-2017 was 2.2 times, with the peak values of the indicator observed in the "pre-crisis" 2008 and 2013, and for the number of tourists leaving Ukraine – 2.0 times with even stronger dynamics and slight contraction in the periods 2007-2008 and 2013-2014. The dynamics of inbound tourism clearly demonstrates the sensitivity of the industry in the international market before the crisis. In this regard, the potential development of specific types of tourism, as green, with a reference point for a foreign consumer, is possible under conditions of stable financial, economic and political situation. The paper shows that the declining dynamics of domestic tourists in the context of the prospects for the development of green tourism can be considered from two points: as a flaw - reducing the number of domestic tourists reduces the demand for tourism services and complicates the development of green tourism with the offer of a specific tourist product; as a challenge - with a decrease in the number of domestic tourists the market is at the stage of cyclical development, which allows, under the condition of stimulating green tourism, to occupy a significant niche in the formation of a national (regional) tourism product specialized in the relevant services. The regional peculiarities of tourism development in Ukraine with the prospect of regionalization of the industry regulation and targeted support of green tourism are revealed. According to official statistics, the leading regions for the main indicators of tourism development are Kyiv, Lviv, Dnipropetrovsk, Odessa, Ivano-Frankivsk, Kharkiv regions. The differentiation of the market for tourist services determines the need for regionalization of tourism development in Ukraine. Stimulating the development of green tourism should be based on regional and local specifics.

Keywords: green tourism, domestic tourism, tourism services market, developmental background, objects assessment.

Демко Валентина Сергіївна – викладач кафедри бізнес-консалтингу та міжнародного туризму Таврійського державного агротехнологічного університету (valjademko88@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6456-8795>).

Demko Valentyna Serhiyivna – Lecturer of the Department of Business Consulting and International Tourism of the Tavriya State Agrotechnological University.

Надійшло 26.03.2019 р.